

pagan federation sk

Newsletter
#1

fall 2011

Vážení čitatelia,

Po dlhšej dobe opäť vychádza ďalšie číslo časopisu Slovenskej Pohanskej federácie. Za uplynulý čas sa toho mnoho stihlo udiť.

Jeseň je v plnom prúde a pomaly, ale isto slnko stráca svoju silu. V tomto čase už prehla žatva a mnohí z nás počas leta oslávili Lughnasadh, ktorý otvoril tohtoročnú sezónu žatiev, ktorá pokračuje až do Samhainu.

Myslím, že žatva neprebíha len na fyzickej úrovni, ale aj na duchovnej. Preto by sme sa mali zamyslieť nad tým, čo zasievame do svojich životov. Je to láska, porozumenie, harmónia...?

Máme za sebou obdobie dovolení a rôznych výletov a pohanských akcií. PFI Slovensko má za sebou dva úspešné zrazy a to sú medzinárodný zraz Na pul cesty a SWPZ 2. Ako bolo, to sa dozviete na nasledujúcich stranách. Taktiež PFI Slovensko dovŕšila 1. rok svojho fungovania. Ďakujeme vám za vašu priazeň a podporu.

za PFI Emily Hubble

OBSAH

Úvodník - 2 -

Obsah - 3 -

Oznamy - 3 -

Letné pohanské stretnutia 2011 - 4 -

Frey a Freya časť 2 - 6 -

Alexandrijská kniha tieňov: časť 2:
Uzatváranie Kruhu - 14 -

Nastávajúce akcie - 15 -

Kontakt - 17 -

OZNAMY

HLADÁME PRISPIEVATEĽOV

Ak máš záujem byť členom nášho tímu a prispievať do časopisu tak sa ozvi na mail: emily3hubble@gmail.com

Svoje články posielaťte v prílohe s označením Časopis PFI

ZAKLADÁM COVEN

Hľadám ľudí z Dubnice nad Váhom a okolia, ktorí sa istý čas zaujímajú o čarodejníctvo a niečo už o danej téme vedia. S prácou v cove ne už mám skúsenosti. Coven by bol zameraný na spoločnú oslavu sviatkov kola roka a užívanie si mnoho pohanského veselí, potuliek po prírode. Ak máte záujem, ozvite sa mi na mail: emily3hubble@gmail.com

Emily

PFI SK má 1 rok!!!

Dňa 24. 9. naša PFI dovŕšila 1. rok svojho fungovania! Ďakujeme vám za vašu podporu!

LETNÉ POHANSKÉ STRETNUTIA 2011

Tento článok sa venuje len niektorým stretnutiam, presnejšie tým, ktoré organizovala, spoluorganizovala alebo sa ich zúčastnili členovia slovenskej pobočky PFI.

Vajano na Stráni

Leto roku 2011 bolo slnečnejšie ako to v roku minulom a je tu až dodnes, teda celý september. To však neplatilo o stretnutí organizovanom slovanskými občinami - Vajano na Stráni (17. až 19. júna 2011). Na akcii sa podieľali slovanské občiny : Dažbogovi vnuci, Perúnov kruh Nitra, Siváci Košice, Svätoháj rodnej viery a Tvorilad.

Už pred odchodom na akciu som sledoval približujúci sa oblačný front, dúfajúc že nejakým zázrakom sa more mrakov nad Vrbovcami roztrhne. Piešťan som vyrazil spolu s Emily a Erikou, na mieste už boli Nox a Milan, Silver ohľadom na počasie zmenil plán a ostal doma.

Večernému obradu predchádzal bohatý program: hádzanie vencov na drevený falus, súťaž v zápasení, či v zápasení pomocou (cvičných) nožov, hádzanie oštepom. Obrad bol na slovenské pomery veľkolepý počtom účastníkov ako aj prípravou. V tom čase však už naplno dorazil oblačný front, obzvlášť studený na to, že sa slávil príchod leta. Napriek tomu sa obrad dokončil a po obrade nasledovala voľná zábava a osobné diskusie. Druhý deň poznačilo veľmi nepriaznivé počasie, dážď, mrholenie a nízke teploty.

Hranica s Českou republikou bola vzdialená len pár desiatok metrov od miesta akcie

Na púl cesty

14-17. júla sa uskutočnila spoločná akcia národných pobočiek PFI zo Čiech a Slovenska. Stretnutie sa uskutočnilo neďaleko hraníc oboch štátov, na českej strane Bielych Karpát. Vzhľadom k významu akcie a daždivým letám v poslednom období organizátori zvolili prenájom chaty. Počasie na rozdiel od Vajana však prialo, akciu v príjemne teplom letnom počasí búrky skôr obohacovali krásou bleskov, než narúšali.

Akcia bola príjemne pohodová, organizátori sa vyvarovali inde častej chyby - prehustenému programu. Bolo dosť času na individuálne rozhovory a spoznávanie sa. Prednášky sa vyznačovali vysokou úrovňou spracovania témy a kultúry diskusie, pričom sa zvládala aj náročná úloha tlmočenia z a do angličtiny.

Most cez rieku Vlárku ako by symbolizoval, že akcia je spoločnou akciou dvoch národných pobočiek.

Účasť zakladateľky kontinentálnej Wiccy, medzinárodnej koordinátorky Pagan Federation International Morgany dala akcii ten najvyšší rating. Mnohí účastníci akcie využili možnosť bezplatne využiť služby jej veštického umenia, ktoré iste rádovo prevyšuje schopnosti českých i slovenských „profi“ kartárik.

Dva vlastne 3 veľké obrady, ak započítame aj ten čo organizovala Emily, boli pre mňa osobne veľkou skúsenosťou. Kým na Vajane som bol radový účastník, tu som sa na dvoch aktívne spolupodielal ako organizátor. Naozaj je dôležité mať dostatočný čas na prípravu pre ľudí, čo povedú obrad. To využili práve slovanské občiny na Vajane, kde organizačný tím všetko pripravil tak, že ostatní účastníci nemuseli vedieť prakticky nič, priebeh obrad ich viedol automaticky. Pri tom našom boli účastníci aj účastníkmi časti štádia prípravy a teda časť ich času z obradu zabrala len samotná príprava.

Podobne dopadol aj obrad v podaní Emily, a to mal byť práve obrad s minimalizovanou prípravou, a vysokou mierou spontánnosti. Lenže zámer nevyšiel samotná príprava a zorganizovanie účastníkov obradu trvala nakoniec dlhšie ako pri tom predošlom „nespontánnom“. Môj poznatok, čím je viac ľudí na obrade, tým viac sa musí venovať príprave, tam sa už nedá uplatniť spontánny prístup bežný v covene. Tu neplatí, že vo väčšom hrnci sa lepšie varí.

Celkovo bola akcia Na pol cesty príjemným rekreačným pobytom, miestom, kde mal účastník okrem programu aj čas na svoje myšlienky.

Letný slovenský čarodejnický a pohanský zraz

Početom účastníkov menšia stanová akcia v lesoch pri obci Udiča prebehla 12 až 14 augusta. Oddychovka, tento krát bez prednášok s jedným krásnym obradom pri splne mesiaca. Padajúce meteority dotvárali krásu oboch večerov.

Súčasťou akcie bol výlet na staré keltské obradné miesto. Toto miesto sme lokalizovali ešte v zime, treba povedať čisto nevedeckými metódami asi 500 m od miesta, ktoré ako obetisko uvádzajú archeológovia.

Zraz sa konal v období splny mesiaca

Panoramix

FREY A FREYA - 2. ČASŤ

Úvod

V tomto čísle Vám prinášame pokračovanie článku z čísla minulého, ktorý pojednával o severskej bohyni Freyji. Dnes si povieme niečo o jej nemenej významnom bratovi Freyovi, ktorý je užšie spätý s poľnohospodárstvom a keďže oslavujeme čas letného slnovratu, je podľa mňa správne uctiť si toto božstvo prostredníctvom článku o ňom, práve teraz. Povieme si o Freyovej základnej charakteristike, o jeho sférach vplyvu, o historizujúcej teórii vzniku jeho kultu, o jeho sluhoch, objektoch s ním spájaných, o tom ako nám primárne pramene popisujú jeho osobnosť ako boha a jeho kult v najvýznamnejšom chráme starého severu, v Uppsale.

Freyr

Meno tohto boha pochádza z rannonemeckého oslovenia Frawjaz, ktoré znamená v preklade Pán. Tak ako jeho sestra Freyja, aj Frey pochádzal z rodu Vánov a spolu s Njördom tvorili trojicu blaha, prosperity, plodnosti a lásky. U ľudí, najmä u Švédov, sa Frey tešil mimoriadnej obľuby a jeho kult bol neobyčajne silný. Niet teda divu, že sa nám dochovalo množstvo toponým s Freyovým menom, pričom najčastejšie ide o názvy typu: Freyovo pole, Freyova oráčina, Freyov chrám, Freyova zem, Freyov kameň, Freyova lúka, Freyova hora, Freyov háj a podobne. Tieto názvy nám jasne vypovedajú o sférach vplyvu nad ktorými vládol.

Sféry vplyvu

Frey bol hlavne spájaný s poľnohospodárstvom, počasím, blahobytom, mierom, plodnosťou a pravdepodobne aj s divou zverou a rastlinstvom ako súčasťami prírody.

O jeho spojení s poľnohospodárstvom, počasím, blahobytom a mierom sa dozvedáme zo Snorriho príbehu Gylfiho Poblúznenie, kde sa konkrétne píše:

*Frey je z Ásů nejprospěšnější. Ovládá déšť a sluneční svit a tím i úrodu země. Je dobré ho vzývat, aby byl úrodný rok a mír. Rozhoduje též o blahobytu lidí*³.

Taktiež jeho hlavný nepriateľ pri Ragnaröku je Surtr, ktorý reprezentuje oheň spaľujúci vegetáciu, domy a všetok majetok.

*Frey bojuje proti Surtovi a svádí s ním tvrdý souboj, až sám padne.*⁴

Podobne teda ako jeho otec Njörd, aj Frey prinášal ľuďom bohatstvo a mier. Snorri vo svojej Sága o Ynglingoch píše, že Frey bol švédsky kráľ, za ktorého vlády jeho kráľovstvo prosperovalo, polia boli úrodné a každý rok dokázali zasýtiť všetkých obyvateľov a že tohto kráľa volali aj Yngvi. Keď kráľ zomrel, jeho muži nepovedali poddaným, že ich panovník je mŕtvy, ale navštívili mohyly a do dverí tej mohyly urobili tri diery: jednu na zlato, druhú na striebro a tretiu na bronz. Do týchto dvier ľudia nosili Freyovi dane a blahobyť pokračoval. Keď sa ľudia dozvedeli, že sa majú dobre aj keď kráľ je už dávno po smrti, začali mu prinášať ľudské obete a verili, že Frey im zabezpečí blaho a úrodu aj naďalej. Jeho potomci sa začali nazývať čestným menom Ynglingovia a táto kráľovská línia Ynglingov vládla vo Švédsku.⁵

1 Krajinné objekty, ako napríklad hory, lesy, kopce, rieky, jazerá, mestá a pod., nesúce mená bohov a bohýň.

2 <http://en.wikipedia.org/wiki/Freyr>

3 Prozaická Edda: Gylfaginning (Gylfiho Poblúznenie)

4 Tiež

5 Snorri Sturluson, Sága o Ynglingách: kapitola 11. Freyova Smrť

S plodnosťou, blahom a radosťou ho spája okrem iných aj zmienka od Adama Brénskeho v diele „Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum“, kde Adam opisuje Uppsalský chrám a trojicu bohov, medzi ktorými bol aj Frey, pričom Freya opisuje takto:

Tretí je Frikko, ktorý zosiela mier a radosť na smrteľníkov. Tiež jeho podobizeň vyrábajú s obrovským fallom⁶

Adam taktiež spomína, že pri uzatváraní manželstiev sa konala úlitba⁷ soche Frikka.

V knihe Ögmundar páttir dytts ok Gunnars helmings, konkrétne v druhej časti zvanej Gunnars helmings je v príbehu zachytená tradícia, v rámci ktorej bol Frey svojou kňazkou prevážaný vo voze po Švédsku⁸: V tomto príbehu bol muž menom Gunnar obvinený z vraždy a ušiel do Švédska, kde ľudia stále obetovali a slávili sviatky na počesť Freya. Švédi si zvolili mladú a krásnu ženu aby slúžila bohu plodnosti a Gunnar sa s touto mladou kňazkou zoznámil. Pomohol jej riadiť Freyov vozík, v ktorom bola podobizeň boha, ale bohu sa Gunnarova spoločnosť nepáčila a tak naňho zaútočil a bol by ho zabil, ak by si Gunnar nesľúbil, že sa vráti ku Kresťanskej viere ak sa mu podarí vrátiť do Nórska. Keď si Gunnar toto sľúbil, démon vyskočil z podobizne boha a tak bolo zrazu z Freya obyčajné drevo. Gunnar zničil drevenú modlu, obliekol sa ako Freyr a potom, spolu s kňazkou, cestovali naprieč Švédskom kde boli ľudia šťastní, že ich navštívil boh. Gunnar počas týchto ciest oplodnil kňazku a švédsky ľud to bral ako dôkaz, že Gunnar bol naozaj Freyom, bohom plodnosti a že to nie je podfuk. Nakoniec Gunnar ušiel späť do Nórska spolu so svojou mladou nevestou a dal ju pokrstiť na dvore Olafa Trygvasona.

Freyova rola boha plodnosti si vyžadovala ženský náprotivok s ktorým by sformoval božskú dvojicu o čom vypovedá aj rituál, či zvyk zachytený v tejto knihe, kde sa píše:

Veľké pohanské obety sa konali v tom čase a dlho už tomu bolo, čo Frey tam (vo Švédsku) bol najuctievanejším bohom – a tak veľa sily získala Freyova socha, že diabol zvykol hovoriť k ľuďom ústami modly a mladá a krásna žena bola vybraná aby slúžila Freyovi. Miestni ľudia verili, že Frey bol nažive, čo vyzeralo byť do určitej miery pravdou a mysleli si, že by potreboval mať pohlavný styk so svojou ženou; spolu s Freyom jej mala byť ponechaná absolútna kontrola nad chrámovou osadou a všetkým čo k nej patrilo.

Euhemeristická⁹ teória o pôvode Freyovho kultu

Ako sme mohli vidieť, Snori nazýva kráľa Freya aj Yngvim a keďže meno Frey znamená jednoducho Pán, potom spojenie Yngvi-Frey môže znamenať niečo ako Pán Yngvi.

⁶ Latinský výraz pre penis

⁷ Obetovanie tekutiny vyliatím na zem/na sochu boha cudzím slovom libácia.

⁸ Príbeh je očividne kresťanský ladený avšak môžeme v ňom pozorovať zaujímavý rituál prevážania boha vo voze. O podobnom rituále sa zmieňuje Tacitus v diele Germania, kde hovorí o bohyni Nerthus: „Všetky germánske kmene spoločne uctievali Nerthus alebo Matku Zem. Veria, že sa zaujíma o ľudské záležitosti a jazdí pomedzi ich ľudí. Na ostrove v oceáne stojí posvätný háj a v háji posvätený vozík zahalený do látky, ktorého sa nemôže dotknúť nikto okrem kňaza. Kňaz vníma prítomnosť bohyně v najvnútornejšej svätyni a s veľkou úctou ju preváža v jej voze, ktorý je ťahaný kravou. Vtedy sú to dni radosti a kraj kde sa bohyňa rozhodne zavítať a prijať pohostenie, oslavuje sviatok. Nikto nerozpútava vojny, nikto nezbíja, všetky kovové objekty sú starostlivo uzamknuté, vtedy a len vtedy zakúšajú mier a ticho, len vtedy si ich cenia, dokiaľ sa bohyňa nenasýti ľudskej spoločnosti a kňaz ju neprivedie späť do jej chrámu. Potom je voz, látka a „ak tomu chcete veriť, samotná bohyňa vykúpaná v skrytom jazere. Otroci, ktorí vykonávali tento úrad sú okamžite utopení v tom istom jazere. Odtiaľ vyvstáva hrôza z tajomna a nábožnosť, ktorá odvracia zvedavosť od toho, čo uvidia iba tí, ktorí zomrú.“ Nerthus býva bádateľmi stotožňovaná alebo len spájana s Njördom, avšak v príbehu o Gunnarovi sa vo voze nachádza Frey. Prepojenosť celej triády Njörd-Frey-Freya je veľmi silná a tak je pochopiteľné, že sa Frey zamieňa s Njördom.

⁹ Euhemeristickým prístupom sa nazýva snaha interpretovať mytológiu racionálnym, historickým spôsobom ako mágiou opradené a do rozprávkových šiat zaodené historické udalosti a postavy. (Áno, tento pojem som vôbec nemusel použiť ale je podľa mňa ľuďom prospešné učiť sa cudzie a zložito vyzerajúce pojmy takouto formou, pretože si to lepšie zapamätajú ako keby sa ich mali učiť naspamäť zo slovníka cudzích slov.)

Yngvi je ale zloženina Yng/Ing a Vin, čo znamená *priateľ* alebo *uctievač Inga*.¹⁰ To dáva spojeniu Yngvi-Frey význam *Pán priateľov/uctievačov Inga*¹¹, čo je samozrejme označenie kráľa, ktorý vládne ľudu, ktorý uctieva Inga – Inguinom. Kto ale bol tento Ing?

Prvá dochovaná zmienka o ňom pochádza z anglosaskej runovej básne:

*Ing bol v očiach mužov prvým medzi východnými Dánmi, dokiaľ neodišiel na východ za vlhkú cestu (more), jeho voz ho nasledoval (pravdepodobne mal nejakú družinu, ktorá tlačila jeho voz).*¹²

Keďže Ing šiel na východ od Dánska a cez more, musel dôjsť do Švédska. Je teda možné, že neskoršie rituálne výlety Nerthusinho, a neskôr aj Freyovho vozu po Švédsku majú svoju historickú predlohu v tejto zmienke o staroseverskej verzii Biblického Exodu.

Tacitus vo svojej Germánii spomína, že kmene Inguinov uctievali akéhosi Inguiho, ktorého považujú za ich mýtického predka. Ing pravdepodobne pochádza z protogermánskeho výrazu Ingwaz, čo znamená buď muž alebo syn. Ing bol podľa Tacita synom Mannusa, ktorého meno v preklade znamená človek a pochádza z rovnakého koreňa ako Indo-Iránske meno Manu, ktoré označuje praotca celého ľudstva, prvého svätého kráľa, ktorý vládol tejto zemi a ktorý zachránil ľudstvo, vedy a kňazstvo od svetovej potopy. Ing bol teda synom človeka, nepripomína Vám to niečo?

Pre zhrnutie: Ing bol teda akýsi mýtický predok skupiny germánskych kmeňov žijúcich na brehoch severného mora v dnešnom Dánsku, ktoré sa pod jeho vedením presťahovali do Švédska. Podobným prípadom pravdepodobne zbožšteného predka je napríklad aj Arkonský Rugievit, čiže Pán Rujany, či Svantovit, v preklade Silný Pán.

Ako sme si už spomínali, Snorri píše, že Ynglingermi sa nazývali potomkovia Freya, zvaného tiež Yngvi. Z toho môžeme usúdiť, že pomenovanie Yngvi- Frey naozaj môže označovať akéhosi kráľa Inguinov, počas ktorého vlády nastalo obdobie nevidanej prosperity.¹³ Švédski králi boli taktiež „pánmi Inguinov“¹⁴ a považovali sa za potomkov Pána Inguinov s veľkým P. Ako potomkovia kráľa zosobňujúceho prosperitu a blahobyť museli ostať aspoň z časti verní obrazu svojho mýtického predka. Preto bol kráľ, počas ktorého vlády ľud trpel hladom obetovaný tak, ako o tom píše Snorri vo svojej Sága o Ynglingoch:

Domald prevzal dedičstvo po svojom otcovi Visburim a vládol krajine. Keďže počas jeho vlády prišiel veľký hladomor a núdza, Švédi vykonávali veľkolepé obety v Uppsale. Prvú jeseň obetovali vola, lenže nasledujúce obdobie nebolo o nič lepšie. Ďalšiu jeseň obetovali mužov, ale nasledujúci rok bol dokonca ešte horší. Tretiu jeseň, keď mal prísť čas obiet, veľké zástupy Švédov prišli do Upsaly; a vtedy sa náčelníci medzi sebou radili

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Yngvi#cite_note-etym-1

¹¹ Tiež

¹² „Ing was first amongst the east-Danes seen by men until he departed east over the wet-way, his wagon following. (význam „bol spozorovaný ako prvý“ nedáva zmysel, keďže o túto vlastnosť by odchodom za more neprišiel. Preto sa domnievam, že v tejto vete je uplatnený starší slovosled.)

¹³ Všimnite si, že meno tohto spomínaného kráľa nie je jeho vlastné a je to skôr popis jeho pôsobenia „Pán Inguinov“, čo podľa mňa indikuje jeho zbožštenie. Pre porovnanie nám slúžia rôzne kenningy pre rôznych bohov, ktorými sa vyhýba vyslovenie vlastného mena tohoktorého boha. Najčastejšie ide o Ódinove kenningy, ktorých existuje niečo okolo dvoch stovák a ako moderný príklad slúži Ten-Koho-Netreba-Menovať.

¹⁴ Dá sa ale povedať, že keďže už Švédsky ľud neuctieval Inga, prestal byť ľuďom Inguinov a stal sa skôr ľuďom uctievačov svojho mýtického kráľa Yngvi-Freya.

a všetci sa zhodli, že za časy núdze môže ich kráľ Domald a rozhodli sa ponúknuť jeho život výmenou za dobré obdobia a napadnúť a zabiť ho a modly bohov pofrkáť jeho krvou. A tak aj učinili.

Myslím, že pre naše potreby postačí, ak sa problematiky prepojenia kráľovskej moci a kultov plodnosti a prosperity, akým je aj ten Freyov, dotkneme len veľmi zľahka a asi nikomu netreba vysvetľovať akú dôležitú úlohu hráli v živote kráľa dostatok jedla, blaho a prosperita jeho poddaných a jeho kráľovstva.

V nasledujúcej časti si povieme čím bol Frey v severskej mytológii charakteristický a čo k nemu neodmysliteľne patrí.

Freyove osobnostné črty

Z Lokiho Hádky sa okrem toho, že Frey je najlepším jazdcom medzi Ásmi, dozvedáme aj zaujímavú informáciu o tom, že preňho nepláče ani panna ani vydatá žena.

*„Frey jistě je
nejlepším jezdcem
v obydlí Ásů.
Panna proň nepláče
ni vdaná paní;
a každému pomůže z pout.“*

Ako tejto zmienke máme rozumieť?

Možností je veľa ale z kontextu vyplýva, že Frey je galantný a ohľaduplný k ženám a milosrdný a privetivý ku každému.

Objekty, zvieratá a postavy spájané s Freyom

Začneme sluhmi tohto boha, pretože sluhovia zvyknú v mýtoch vypovedať o pôsobení, či aspektoch daného božstva, ktorému slúžia.¹⁵

Meno jeho najznámejšieho sluhu Skírniho znamená v preklade „svetlý“, „žiarivý“, čo sa dá chápať ako prezývka¹⁶ pre slnečný lúč. K tomuto sluhovi sa viaže mýtus o tom, ako sa Frey jedného dňa zalúbil do krásnej obryne Gerd, ktorú uvidel pri rozhliadaní sa z božskej pozorovateľne Hlíðskjalfu. Vymstila sa mu jeho zvedavosť, pretože láska, ktorou Frey ku krásnej Gerd zahorel, mu nedovoľovala ani jesť ani piť ani spať ani s ostatnými bohmi čo i len slovka prehovoriť. Jeho ustarostený otec Njörd a jeho žena Skadi sa rozhodli zistiť, čo sa Freyovi stalo. Zavolať teda Njörd k sebe Skírniho, Freyovho služobníka, aby z Freya dostal, kto ho nahneval a prečo sa tak trápi. Skírnimu sa najprv nechcelo, pretože čakal podráždenú reakciu svojho pána, avšak nakoniec súhlasil. Keď došiel za Freyom a opýtal sa ho, čo jeho srdce ťaží a prečo je tak nevládny ku každému, dostal takúto odpoveď:

*Jak, mladý muži,
ti povieť mám
svou bezbřehou bolest?
Zářivé slunce
svítí všechny dny,
leč ne mé lásce.*

¹⁵ Pre porovnanie uvádzam príklad Gréckeho Área (Nominatív Arés), boha vojny a násilia, ktorého sluhovia sa volajú Fobos a Deimos, čo znamená strach a hrôza. Fobos a Deimos sú mimochodom taktiež názvy mesiacov planéty Mars, pretože Mars je Rímsky ekvivalent Área.

¹⁶ takéto jednoslovné prezývky sa nazývajú heity, zatiaľ čo viac slovné spojenia, ktoré metaforicky označujú niečo iné, sa nazývajú kenningy.

Frey už nevládal nechávať si svoje city len pre seba a zúfalá túžba pohltila jeho myseľ. Zdôveril sa preto svojmu vernému sluhovi, s ktorým odmalička vyrastal:

*V Gymově paláci
jsem viděl se procházet
žádoucí ženu.
Paže jí zářily
a od nich se zažehl
vzduch i vod vlny.*

*Žádnému není
ta žena tak drahá
jak mému mládí.
Nikdo z Ásů však
ni z Álfů nám nepřeje,
bychom se těšili spolu.*

Skírní dlho neváhal a ponúkol sa, že prekrásnu Gerd Freyovi privedie avšak vypýtal si mocný Freyov meč, ktorý mu počas Ragnaröku bude chýbať.¹⁷

*Koně mi dej,
který mě přenese
přes plamenný val,
a silný meč,
který sám seká
do ukrutných obrů.*

Skírní po dlhej ceste dorazí ku Gerd ale tá stále vraví, že im nie je súdené byť spolu. Preto najprv Skírní ponúka ako dar všetko čo má po ruke, no keď vyčerpá všetky možnosti, prasknú mu nervy a začne sa veľkolepo vyhrážať. Jeho vyhrážky však nakoniec zaberú a tak Gerd privolí aby sa s Freyom stretli. Príbeh končí Skírnioho oznámením Freyovi, že za deväť nocí sa majú stretnúť v háji zvanom Barri, kde „Gerd dopreje Njördovu synu slast své lásky.“¹⁸

Jeho ďalší dvaja sluhovia sa volajú Byggvi a Beyla a spomenutí sú v Lokiho Hádke, kde bránia česť svojho Freya.¹⁹ Podľa niektorých bádateľov ide o stelesnený chmeľ a med, čo sú ingrediencie z ktorých sa varí pivo a pripravuje medovina.²⁰ K tejto spojitosti snád iba dodám rečnícku otázku: „Čo prepojuje veselosť, blaho

¹⁷ Táto časť mýtu očividne poukazuje na nerozumnosť zamilovaných, či skôr na skutočnosť, ako ľahko dokáže muž stratiť zdravý úsudok, pokiaľ sa jedná o ženu“, pretože ako sa dozvedáme z Gylfiho Poblúznenia: „Frey bojuje proti Surtovi a svádí s ním tvrdý súboj, až sám padne. Dopláci smrti na to, že postráda svoj dobrý meč, ktorý dal Skírnimu.“. Obdobná zmienka sa vyskytuje v Lokiho Hádke:

„Zlatem sis Gymiho
získal dceru
a ztratil svou zbraň.
Až synové Múspellu
se přes Myrkvid poženou,
nebudeš mít, nebohý, čím se bít.“

¹⁸ Prozaická Edda: Gylfaginning (Gylfiho Poblúznenie)

¹⁹ Poetická Edda: Lokasenna (Lokiho hádka)

²⁰ George Dumézil: Gods of The Ancient Northmen

a nabudenú sexualitu s poľnohospodárskym životom lepšie ako tradične vyrábaný alkohol?“

O tom, či mal ďalších sluhov alebo nie sa nám nič nedochovalo. V poetickej Edde nám ale bola zanechaná zmienka o tom, že Freyovi darovali bohovia celý Alfheim²¹:

Alfheim bohovia Freyovi

dali kedysi dávno

*Ako dar za vypadnutie prvého zubu.*²²

Čo sa týka objektov spájaných s Freyom, medzi tie najznámejšie určite patria jeho zlatý kanec Gullinbursti a loď Skíðblaðnir. Obe dostal od dvoch trpasličích bratov ako dar v rámci súťaže kováčskeho umenia, o ktorej sa dozvedáme z Prozaickej Eddy.²³

Ako prvú dostal loď Skíðblaðnir, ktorá má vždy priaznivý vietor v plachtách, pričom je jedno do ktorého smeru má namierené a keď práve nie je potrebná, dá sa poskladať do podoby vreckového kapesníka a strčiť do vrečka. Druhý dar predstavoval zlatého kanca Gullinburstiho, ktorého šetiny a hriva žiarili v tme, takže osvetľoval Freyovi cestu a ktorý dokázal bežať vzduchom aj vodou lepšie ako ktorýkoľvek iný kôň²⁴. Opäť ale, rovnako ako v prípade jeho sestry, nie je jasné, či na Gullinburstim jazdil alebo sa viezol v koči, ktorý kanec ťahal. Tak ako u Freyji, tak aj tu nám ostáva iba pripustiť obe možnosti, pretože mytológia nie je súhrn presných faktov ale skôr súhrn predstáv. Keďže sa predstavy môžu veľmi ľahko prelínať alebo existovať vedľa seba, je takmer isté, že severanovi by sa práve neprítomnosť iných možností zdala umelou a neprirodzenou.²⁵ Dokonca v časti Snorriho Prozaickej Eddy zvanej Skáldskaparmál Snorri vymenúva rôzne mytologické mená, ktoré môžu budúci skaldi vo svojej tvorbe používať a zmieňuje sa aj o Freyovom koni, ktorý sa volal Blóðughófi, v preklade krvavé kopyto.

Rozdielne spôsoby dopravy mohli mať podľa mňa aj svoj hlbší psychologický význam. Zatiaľ čo vozenie sa v koči vnímame ešte aj dnes ako výraz sofistikovanosti a v istom slova zmysle dôležitosti a civilizovanosti, jazdenie na zvierati je pre mnohých výrazom pravého opaku, čiže divokosti, nespútanosti a spoločenskej nekonvenčnosti. Frey vezúci sa v koči by tak mohol predstavovať kultivovanú a regulovanú plodnosť a úrodnosť v rámci poľnohospodárstva a chovateľstva, ako napríklad úrodnosť polí, či hojný prírastok dobytku a Frey jazdiaci na kancovi môže symbolizovať plodnosť a úrodnosť nespútanej prírody, príkladom nám môže byť pole zarastené burinou, či párenie sa divokých zvierat.²⁶

²¹ Svet elfov.

²² Edda: Grímnismál (Pieseň o Grímnim); V anglickom preklade je použitý výraz Tooth-gift, ktorý označuje dar darovaný dieťaťu pri príležitosti vypadnutia jeho prvého mliečneho zubu.

²³ Ide o príbeh v ktorom Loki ostrihá Sif jej zlaté vlasy, no po tom, čo ho odchytil jej manžel Thor a vyhráža sa mu zlamaním všetkých kostí, je Loki nútený hľadať náhradu. Dvaja trpasličí bratia zvaní Ivaldiho synovia mu z jeho šlamastiky pomôžu a vyrobia pre Sif nové vlasy, ktoré prirastú ku koži ako živé. Navyše darujú Ódinovi jeho oštep Gungnir, Freyovi zasa loď Skíðblaðnir.

Loki sa následne stavia s trpaslíkom zvaným Brokk o svoju hlavu, že on a jeho brat Eitri nebudú schopní vyrobiť tri rovnako skvelé predmety. Lenže Brokk nakoniec vyrobí spolu so svojím bratom ďalšie tri magické predmety a to: Freyovho zlatého kanca Gullinburstiho, Ódinov prsteň Draupnir a nakoniec legendárne Thórovo kladivo Mjöllnir. Loki stávkou prehráva avšak trpaslíkom vraví, že staval iba svoju hlavu a nie krk a keďže hlava sa od krku nedá presne oddeliť, nemôžu mu ju odseknúť. Zato mu, ako trest za poškodzovanie mena firmy, zašijú ústa aby viac svoje lži a posmešky nešíril. Loki si však vytrháva všetky stehy aby mohol znova rozprávať. – Prozaická Edda: Skáldskaparmál (Jazyk Skaldov - básnikov)

²⁴ S výnimkou Ódinovho Sleipniho samozrejme.

²⁵ Mgr. Ján Kozák na jednej z prednášok Ódin v Mýtu a Rituálu

²⁶ Ako sme mohli vidieť na prvej strane v zmienke Adama Brémskeho, Freyovi bola venovaná úlitba keď sa uzatváralo manželstvo. Uvedomujem si, že to nezapadá do môjho zjednodušeného modelu Freya ako patróna plodnosti a úrodnosti zvierat a rastlín, no mali by sme mať na pamäti silnú prepojenosť Vánskej trojice, pričom je dosť možné, že Frey v Upsalskom chráme predstavoval stelesnenie všetkých Vánskych atribútov. Nenárokujem si však pre môj model štatút pravdy a uvádzam ho skôr pre posúdenie a prípadnú inšpiráciu.

Freyja zasa vo svojej sofistikovanej podobe v kočiari môže symbolizovať sexualitu vo svojej kultivovanej podobe ako napríklad pohlavné spolužitie manželov a vo svojej druhej podobe, ktorá v porovnaní s Freyom tak nejak vyplýva ale ktorú nemáme doloženú v prameňoch, čiže v podobe Freyji jazdiacej na mačke, môže symbolizovať nespútanú sexualitu mimo spoločenský rámec napríklad znásilňovanie žien pri drancovaní miest alebo vášnivý milenecký vzťah.

Nie som ale etnológ ani znalec spoločenských pomerov tej doby a tak neviem povedať, čo ešte zapadalo do kategórie spoločenský poriadok a čo sa tomuto poriadku vymykalo. Ako religionista ničmenej viem, že mytické predstavy zvyknú odrážať usporiadanie spoločnosti, ktoré je spätne budované podľa vzoru obsiahnutého v mýtoch. Tým sa zaistuje kontinuita a prežitie spoločenského poriadku. Koniec tohto poriadku je ako v severskej tak v indickej mytológii aj koncom sveta.²⁷

Opis kultu Freya v Uppsale

K poriadku sveta patrí aj smrť a takúto svoju, pre nás temnejšiu, stránku mal aj Frey. Na rozdiel od Freyji ale nejde o späťosť so smrťou a posmrtným životom z pohľadu mýtov a predstáv ale z historického pohľadu a praxe. Reč je o ľudských obetách, o ktorých sa zmieňuje aj Saxo Grammaticus²⁸ vo svojom diele *Gesta Danorum*, v preklade Činy Dánov. Konkrétne píše o akomsi miestokráľovi bohov, zvanom Frø, ktorý sídli neďaleko Uppsaly a zmenil prastarý obetný systém, používaný celé stáročia, na „morbídnu a nevysloviteľne ohavnú formu platenia poplatkov vyšším mocnostiam tak, že zaviedol vraždenie ľudských obetí.“²⁹

Táto zmienka pravdepodobne naozaj zachytáva historickú zmenu Freyovho kultu, pretože aj archeologické vykopávky v Uppsale potvrdili zvýšený počet ľudských obetí v neskorej dobe vikingskej.³⁰

Ľudské obety boli ale zo všetkých severských božstiev spájané hlavne s Ódinom a tak je otázne, či sa dá veriť Saxovmu tvrdeniu, že Frø zaviedol ľudské obete, keďže tie boli praktizované v spojení s Ódinom už omnoho skôr. Už Adam Brémsky, ktorý žil zhruba sto rokov pred narodením Saxa, popisuje vo svojom diele *Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum* posvätný háj, ktorý: *je považovaný za extrémne posvätný pre pohanov a to natoľko, že každý jeden strom je považovaný za božský kvôli smrti tých, ktorí boli obetovaní alebo kvôli ich hnijúcim telám, ktoré v tom háji visia medzi telami psov a koní.*³¹

Ódin je taktiež bohom obesencov a preto sa jemu venované obete vešali na stromy a prebodávali kopiau.³² Je teda zrejme, že spomínané obesené obete boli naozaj venované Ódinovy.

Aj keď Frey ľudské obety nezaviedol, ďalšia zmienka potvrdzuje, že s nimi bol úzko spätý. Táto zmienka pochádza opäť od Saxa Grammatica a opisuje v nej Blót pre Freya, ktorý vykonáva kráľ Hadingus po tom, čo zabil božské stvorenie a musí odčiniť svoj zločin práve obetou.:

²⁷ Treba ale pripomenúť, že prinajmenšom v severskej spoločnosti nehralo dodržiavanie spoločenského poriadku rovnakú úlohu ako v Kresťanstve, či iných autoritatívnych náboženstvách, pretože spoločenský poriadok bol omnoho voľnejší a asi jediný prameň ktorý sa vôbec blíži popisu spoločenských pravidiel, či príkazov, sa nachádza v Poetickej Edde a nesie názov Hávamál, čiže Výroky Vysokého.

²⁸ Je samozrejme možné, že Saxo ako kresťanský kronikár mohol rôzne opisy zveličiť ako to bývalo v tej dobe u kronikárov zvykom, pokiaľ sa jednalo o pohanské zvyky a tradície, avšak keďže je prameňov tak žalostne málo, treba vziať do úvahy aj tento. Ja osobne si myslím, že zveličiť sa dá len niečo existujúce a že prítomnosť ľudských obiet vo Freyovom kulte je viac než pravdepodobná.

²⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Freyr>

³⁰ Tiež.

³¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Temple_at_Uppsala

³² Tento spôsob obety je zachytený okrem iných zdrojov aj v Ságe o Gautrekovi, konkrétne v mýte, v ktorom hrdina Starkadr obetuje kráľa Víkara Ódinovi. Najprv prebieha obeta len symbolicky a kráľ je symbolicky obesný na črievku z teľaťa a Starkadr sa ho chystá symbolicky prebodnúť rákosovou palicou avšak tá sa po vrhnutí mení na ozajstnú kopiau, črievko sa mení na ozajstnú oprátku a Víkar je skutočne obetovaný.

Aby upokojil božstvá, naozaj vykonal svätú obeť tmavo zfarbených obetí bohovi Frø. Opakoval tento spôsob uzmierovania na každoročnej oslave a nechal svojich potomkov napodobňovať ho. Švédi to volajú Frøblot.³³

Záver

Zo všetkého čo sme si povedali mi vyplýva, že sa prevdepodobne naozaj jedná o zbožšteného predka, ktorý sa stal zosobnením prosperity a dobrej úrody. Navyše mu pribudli aj pozitívne osobnostné črty, takže nám vyvstáva obraz vládneho, milého a štedrého kráľa, ktorého ľud miluje. Myslím, že tento obraz dobrotivého kráľa, ktorý sa hojne zachoval v rozprávkach, zodpovedá predstave severanov a hlavne Švédov, o Freyovi.

Aj keď sa niekomu môže zdať takýto historizujúci prístup poburujúci alebo dokonca rúhavý, ja tvrdím, že nie je nič zlé na tom, ak sa nejaká myšlienka alebo predstava zhmotní v historickej postave a tvrdím, že do istej miery sa to deje dodnes. Zoberme si napríklad utopistickú predstavu sveta bez vojny a násilia. Koho si ako prvého predstavíte? Osobnosti ako Mahátma Ghándi? Nelson Mandela? Alfred Nobel? Čo tak humanitárna pomoc? Nie je prvá osoba na ktorú si spomenieme Matka Tereza?

A čo terorizmus? Usáma Bin Laden? Čo politický škandál? Richard Nixon? Kto nám vyskočí pri slovíčku génius? Nie snáď Albert Einstein?

Prenesme sa radšej k nám domov. Ak sa povie slovenčina, kto nám z osobností v mysli vyskočí ako prvý? Nie snáď Ľudovít Štúr? Ak sa povie pýcha Slovákov, nie snáď Milan Rastislav Štefánik? Ak vytvorenie Československa, nie snáď Tomáš Garrigue Masaryk? Samozrejme môžete namietat, že sú to až príliš špecifické predstavy ale pri predstavách všeobecnejších ako napríklad „sloboda Slovákov“ by znalcovi dejín vyskočilo strašne veľa mien. O čo mi ide? Poukázať na fakt, že máme rovnakú tendenciu zosobňovať abstraktné predstavy do konkrétnych osôb ako mali naši predkovia, keď zbožstili jedného z nich na predstaviteľa a zosobnenie vlastnosti, ktorou sa počas života vyznačoval.

Jediné čo sa zmenilo je vnímanie božského. Dnes neveríme, že ak niekto ovplýval nejakou vlastnosťou počas života, že nám môže pomôcť aj po smrti. Modlili sme sa k Einsteinovi pred písomkou z fyziky? Nie nemodlili. Obracia sa milovník s prosbou o pomoc pri uspokojovaní partnerky snáď na Giacoma Casanovu? Básnik napríklad na Pavla Országha Hviezdoslava? Nie a poviem Vám prečo. Pretože sme boli vychovaní uprostred monoteizmu a osobnostiam, ktoré pre nás predstavujú genialitu v danej oblasti neprikladáme moc pomôcť nám. Všetku moc má jeden, žido-kresťanský, všemohúci Boh a jedinou výnimkou, ktorá je zároveň prežitkom pohanskej polyteistickej mentality, sú svätí patróni, ktorí moc pomáhajú majú.

Ak sa teda chceme vyhlasovať za pohanov, odhodme vnímanie všemohúcnosti a neobmedzenosti boha. Oprostiťme sa od pohoršenia pri styku božského so svetským a uvedomme si, že naši predkovia nemali to isté vnímanie božského ako my. Pravý polyteizmus podľa mňa nemá byť len rozsekaním všemohúceho žido-kresťanského Boha na jeho aspekty ale úplne iný prístup k božstvám, k svetu a k realite ako takej, ktorý sa skrz mytológiu snažíme pochopiť, uchopiť a popísať tak aby to pochopil každý kto chce svet vnímať ako ľudia dávnehoku.

³³ Paralelu k tejto forme obety nachádzame v náboženských kultoch starovekého Grécka, kde tmavšie obete boli chtónickými božstvami zeme, plodnosti a úrody preferované pred svetlými. Keďže Gréci, na rozdiel od Severanov, nepraktikovali ľudské obete, šlo o dobytok so svetlou a tmavou srst'ou. Doc. Radek Chlup

ALEXANDRIJSKÁ kniha TIEŇOV: ČASŤ 2:

UZATVÁRANIE kruhu

Tento článok (preklad) je pokračovaním 1. časti *Výčarovávanie kruhu* z minulého čísla, ktoré bolo vydané na Beltaine.

Po ukončení práce v Kruhu, sa R presunie na Východ. S athame v ruke pozdraví a nakreslí vyhánajúci pentagram Zeme a hovorí:

R: *Vy Páni Strážnych veží Východu , vy Páni Vzduchu, ďakujeme vám, že ste navštívili naše rituály; a skôr ako odídete do svojej krásnej ríše, ponúkame vám pozdravy a rozlúčenie...*

Všetci: *Bud'te pozdravení a dovidenia...* (R zahasí Živlovú Sviečku)

Toto sa opakuje pre zostávajúce Štvrte, pričom každá je oslovená rovnakým názvom, ako bola invokovaná.

R poďakuje, a rozlúči sa s Bohom a Bohynou (Vlastnými slovami.) a zahasí sviečky na oltári.

R potom poďakuje a prepustí všetky duše, ktoré zhromaždil.

R: *Kruh je otvorený, no neporušený. Šťastné stretnutie, šťastné odlúčenie a opäť šťastné stretnutie.*

R zahasí Hlavnú Lampu hovoriac:

R: *Tento rituál skončil!*

Všetci: *Nech sa tak stane!*

Poznámky

- veľa publikovaných verzií
- táto verzia pochádza od Quicksilvera

Poznámky k prekladu

- „vyhánajúci pentagram Zeme“ v originály „banishing Earth pentagram“
- „ponúkame vám pozdravy a rozlúčenie“ v originály „we bid thee Hail and Farewell“
- „Bud'te pozdravení a dovidenia“ v originály „Hail and Farewell“
- „Živlová Sviečka“ v originály „Quarter Candle“

NASTÁVAJÚCE AKCIE

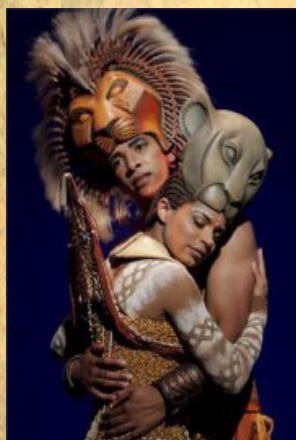

Slovanský festival Mokoš 2.ročník

sobota, 22. októbra, 10:00 - 19:00, Čajovňa Dobromila, Piešťany

Info na facebooku:

<https://www.facebook.com/event.php?eid=217687554956649>

Štyri druhy mužskej sily - Šaman Spiritbear

piatok, 18. – nedeľa, 20. novembra, prenajatá chata alebo chalupa na strednom Slovensku, uzávierka prihlášok je 1. novembra

cena: 25 eur + okolo 20 eur za ubytovanie

Info na facebooku:

<https://www.facebook.com/event.php?eid=267925133228070>

mail:

mbenka@zoznam.sk

Sabat Čarodejníc Samhain(Dušičky) - Keren Hatuch

pondelok, 31. októbra, 18:30 - 22:00, Záhorie (bližšie informácie o mieste konania dostanú neskôr účastníci)

cena: dobrovoľná, najmenej 5 eur

Info na facebooku:

<https://www.facebook.com/event.php?eid=185435198198810>

Samhain + 2. narodeniny Hubble covenu - Hubble coven

piatok, 4. novembra, 16:00, stretnutie pred Tescom na sídlisku Nad Jazerom v Košiciach

Info na facebooku:

<https://www.facebook.com/event.php?eid=120796651357958>

mail: emily3hubble@gmail.com

KONTAKT

Silver - národný koordinátor PFI
SilverPFI@szm.sk

Emily - redakcia časopisu, grafik
emily3hubble@gmail.com
www.emilysworld.blog.cz

Spytihnev - prispievateľ
michalic.robert@post.sk

Melči - prispievateľ
melci@azet.sk

Panoramix - prispievateľ, správca webovej stránky PFI
panoramixsk@gmail.com
www.paganiamysteria.cz

www.sk.paganfederation.org